

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ב, 2022
היקף הבחינה : 2 יח"ל
מספר שאלון : 997102

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

אזרחות – שתי יחידות לימוד
הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון : $(3 \times 10) = 30$ נקודות

פרק שני : $(2 \times 20) = 40$ נקודות

פרק שלישי : $(1 \times 10) = 10$ נקודות

פרק רביעי : $(2 \times 10) = 20$ נקודות

סה"כ 100 נקודות.

ג. מלאו את הפרטים הבאים :

פרטי מרכז ההשכלה :	פרטי הנבחן :										
שם המוסד : _____	מספר הנבחן ברשימה : _____										
שם מרכז הבחינה : _____	שם משפחה + פרטי : _____										
	ת.ז. <table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>										
	שם המעריך : _____										
	ציון הבחינה : _____										

בהצלחה!

פרק ראשון (30 נקודות)

לפניכם עשר שאלות. עליכם לסמן את התשובה הנכונה ביותר. לכל תשובה נכונה 3 נקודות.

1. כיצד מתבטא עקרון שלטון העם בימינו?

- א. האזרחים בוחרים את השופטים בבית המשפט העליון
- ב. האזרחים מחליטים בעצמם את ההחלטות בענייני המדינה
- ג. האזרחים בוחרים את הנציגים והם מנהלים את המדינה

2. ההכרעות המתקבלות ברוב מוחלט מתקבלות על פי:

- א. אחוז קבוע מראש מבין משתתפי ההצבעה או בעלי זכות ההצבעה
- ב. רוב הגדול ממחצית מבין משתתפי ההצבעה או בעלי זכות ההצבעה
- ג. מספר הקולות הרב ביותר של המשתתפים בהצבעה

3. מהי אופוזיציה?

- א. סיעות שאינן שותפות בממשלה
- ב. סיעות התומכות בממשלה
- ג. סיעות המהוות רוב של חברי הכנסת

4. מה אינו ממאפייני הבחירות בישראל:

- א. בחירות יחסיות
- ב. בחירות אזוריות
- ג. בחירות רשימתיות

5. אילו מהתפקידים הבאים אינו מתפקידי הכנסת:

- א. פיקוח על הממשלה
- ב. בחירת היועץ המשפטי לממשלה
- ג. חקיקת חוקים

6. החוקים במדינת ישראל:

- א. נכנסים לתוקף לאחר קיום משאל עם
- ב. נחקקים בפרלמנט (הכנסת)
- ג. נכנסים לתוקף לאחר אישור ראש הממשלה

7. ערעור על פסק דין שניתן בבית המשפט השלום ניתן להגיש ל:

- א. בית המשפט העליון
- ב. בית משפט מחוזי
- ג. בית משפט לתביעות קטנות

8. משרד המשפטים הוא חלק מ:

- א. הרשות המחוקקת
- ב. הרשות השופטת
- ג. הרשות המבצעת

9. מה אינו ממאפייני שלטון החוק במדינה דמוקרטית?

- א. חובת הציות לחוק חלה על האזרחים בלבד
- ב. החוק נחקק בהליך דמוקרטי על ידי הרשות המחוקקת
- ג. האזרחים והשלטון כפופים לחוק

10. מהי הצעת חוק פרטית?

- א. הצעת חוק הפטורה מקריאה טרומית
- ב. הצעת חוק המוגשת לאחר אישור בוועדת השרים לחקיקה
- ג. הצעת חוק הצריכה לעבור את אישור נשיאות הכנסת לפני הצבעה במליאה בקריאה טרומית

פרק שני (40 נקודות)

עליכם לענות על שתיים מתוך ארבע השאלות 11-14. לכל תשובה מלאה 20 נקודות.

11. המדינה הדמוקרטית

א. הסבירו את המושג: משאל עם. (10 נק')
שאלה המופנית אל האזרחים כדי לשקף את עמדתם. משאל עם מהווה כלי של דמוקרטיה ישירה.

ב. ציינו והסבירו שניים מהמאפיינים ההכרחיים לקיום בחירות דמוקרטיות. (10 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות שניים מהמאפיינים הבאים: כלליות/שוות/ מחזוריות/חשאיות/ התמודדות הוגנת
הערה לבודקים: ניתן לקבל את המאפיינים הבאים: ישירות/ תעמולתיות

12. הכנסת - הרשות המחוקקת

א. הציגו את תהליך החקיקה בכנסת (ניתן להציג בתרשים). (10 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות את הקריאה הראשונה, הקריאה השנייה והקריאה השלישית.

ב. הציגו הבדל אחד בין עבודת הכנסת במליאה לעבודת הכנסת בוועדות. (10 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות אחד מההבדלים הבאים (יתקבלו גם הבדלים נוספים): מספר המשתתפים/ פומביות/ השתתפות גורמים נוספים, כגון נציגי הממשלה, אנשי מקצוע והציבור.

13. הרשות השופטת

א. הציגו את הזכות להליך הוגן. בתשובתכם ציינו שתיים מהדרכים להגנה על זכות זו. (10 נק')
הזכות להליך הוגן: כל אדם זכאי להליך משפטי הוגן. אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו. דוגמאות (יתקבלו גם דוגמאות נוספות): אדם זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות מהן הראיות נגדו/ ייצוג ע"י עורך דין/ זכות לערעור/ שופטים בלתי תלויים.

ב. הסבירו את המושג: "בג"ץ". (10 נק')
בג"ץ (בית משפט גבוה לצדק): אחד מתפקידיו של בית המשפט העליון. כל אדם יכול לעתור לבג"ץ כאשר לדעתו החלטות של רשויות המדינה גרמו לו עוול או פגעו בזכויותיו. בג"ץ פועל באמצעות צווים ובסמכותו לבטל החלטות אלו.

14. אזרחות בישראל

א. הציגו את חוק השבות והסבירו כיצד חוק זה מבטא את היותה של מדינת ישראל (10 נק')
מדינה יהודית.

חוק השבות מאפשר לכל יהודי לעלות לישראל ולקבל בה אזרחות, ובכך הוא מבטא את היותה של מדינת ישראל מדינת הלאום של העם היהודי.

ב. ציינו והסבירו שתיים מהדרכים הנוספות לקבלת אזרחות בישראל. (10 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות שתיים מהדרכים הבאות: מכוח ישיבה/ מכוח הלידה/ מכוח ההתאזרחות/ מכוח הענקה.

פרק שלישי (10 נקודות)

עליכם לענות על שאלה אחת בלבד מן השאלות 15-16. לכל תשובה מלאה 10 נקודות.

15. סופר מפורסם תבע הוצאת ספרים. לטענתו של הסופר, הוצאת הספרים העתיקה קטעים מספריו ללא רשותו.

א. ציינו והסבירו איזו זכות של הסופר נפגעה.
הזכות לקניין

ב. נמקו את תשובתכם על פי האירוע.

16. בעקבות הפגנת נהגי משאיות נחסמו כבישים בין-עירוניים ברחבי הארץ. נוסעים רבים התלוננו כי בעקבות ההפגנה נפגעה זכותם לנסוע בכבישים אלה.

א. ציינו והסבירו איזו זכות של הנוסעים נפגעה.
חופש התנועה

ב. נמקו את תשובתכם על פי האירוע.

פרק רביעי (20 נקודות)

עליכם לענות על שתיים מתוך ארבע השאלות 17-20. לכל תשובה מלאה 10 נקודות.

17. מאפייניה של מדינת ישראל כמדינה יהודית

- א. הציגו והסבירו שניים מהמוסדות שהם ביטוי למדינה יהודית. (5 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות אחד מהמוסדות הבאים (ויתקבלו גם מוסדות נוספים):
הכנסת/ משרד הקליטה/ הסוכנות היהודית/ קרן קיימת לישראל/ הרבנות הראשית/
בתי דין רבניים/ מועצות דתיות/ משרד לשירותי דת
- ב. הציגו והסבירו את המושג: הסדר "הסטטוס קוו". בתשובתכם התייחסו לשניים מהסעיפים המופיעים בו. (5 נק')
הסדר העוסק בסוגיות של "דת ומדינה" ונועד למנוע את המחלוקות בין דתיים לחילוניים במדינה.
יש לקבל תשובות הכוללות שניים מהנושאים הבאים: נישואין וגירושין של יהודים בהתאם להלכה היהודית/ שבת כיום המנוחה השבועי ליהודים/ כשרות במוסדות ממלכתיים/ אוטונומיה לזרם החינוך הדתי.

18. נשיא המדינה

- א. הציגו והסבירו את סמכות החנינה של הנשיא במדינת ישראל. (5 נק')
לנשיא יש סמכות, לפי שיקול דעתו, להעניק חנינה לאחר מתן גזר הדין על ידי בית המשפט. על פי החוק הנשיא יכול להעניק חנינה מלאה (הכוללת מחיקת הרשעה), הקלה בעונש או החלפת העונש בעונש אחר.
- ב. הציגו והסבירו שני תפקידים וסמכויות ייצוגיים נוספים של הנשיא במדינת ישראל. (5 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות שניים מהתפקידים הבאים (יתקבלו גם תפקידים נוספים):
חתימה על חוקי הכנסת/ הטלת תפקיד הרכבת הממשלה על מועמד מחברי הכנסת/
הענקת כתבי אמנה של נציגים דיפלומטים של מדינת ישראל/ קבלת כתבי אמנה של דיפלומטים זרים/ חתימה על אמנות עם מדינות לאחר שאושרו בכנסת/ הענקת תוקף רשמי למינוי בעלי תפקידים, כגון שופטים ונגיד בנק ישראל.

19. השלטון המקומי

- א. הסבירו את המושג: מועצה מקומית. (5 נק')
רשות מקומית של יישוב בעל אופי עירוני, כפרי או קהילתי, שמספר תושביו קטן מכדי להכריז עליו כעיר. מועצה מקומית יכולה לכלול מספר יישובים.
- ב. הציגו והסבירו שני הבדלים בין הבחירות לראשות המקומית לבחירות לכנסת. (5 נק')
יש לקבל תשובות הכוללות את שני ההבדלים הבאים: הבחירות לרשות המקומית מתקיימות כל חמש שנים ואילו הבחירות לכנסת מתקיימות כל ארבע שנים/ בבחירות לרשות המקומית בוחרים בראש הרשות המקומית וברשימת חברי המועצה המקומית ואילו בבחירות לכנסת בוחרים רשימה (מפלגה) בפתק אחד.

20. המיעוטים בישראל

- א. הציגו והסבירו שתיים מהסיבות לשינוי שחל בחברה הערבית בישראל מחברה מסורתית לחברה מודרנית. (5 נק')
יש לקבל שתיים מהסיבות הבאות (יתקבלו גם סיבות נוספות): חוק חינוך חובה, עליית ערך ההשכלה, שינוי במעמד האישה.
- ב. הציגו והסבירו שני מאפיינים עיקריים של אחת מקבוצות המיעוט בישראל. (5 נק')
שני מאפיינים של אחת הקבוצות הבאות: ערבים, דרוזים, בדואים וצ'רקסים.

בהצלחה!